

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

มนุษย์ทุกคนดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการอาศัยปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งอาหารเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่สำคัญที่สุด มนุษย์ทุกเพศทุกวัย จำเป็นต้องบริโภคอาหาร โดยความต้องการอาจแตกต่างกันบ้าง เด็กเล็กต้องการอาหารเพื่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการ ผู้ใหญ่ต้องการอาหารเพื่อใช้ทำงานหรือทำกิจกรรมประจำวัน ซึ่งอาหารที่บริโภคเข้าไปนั้นก็จะส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพ การเลือกกินอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะและมีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนคือมีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ จะทำให้ร่างกายทำงานได้อย่างเป็นระบบ แข็งแรง ปลอดภัยจากโรคร้ายไข้เจ็บ ตรงข้ามกับการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ หรือมีคุณค่าทางโภชนาการไม่ครบถ้วน ก็จะส่งผลให้ร่างกายอ่อนแอ ป่วยเป็นโรคร้ายไข้เจ็บ

อาหารกลางวันเป็นอาหารมื้อสำคัญเท่าเทียมกับอาหารเช้าสำหรับคนในวัยทำงาน เพราะเป็นวัยที่ต้องใช้กำลังกาย กำลังสมองในการทำงาน ซึ่งร่างกายต้องการใช้พลังงานในการทำกิจกรรมต่างๆ (สุธาสินี, 2550) มากกว่า การทานอาหารกลางวันจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนวัยทำงานเพราะต้องกลับไปทำงานในช่วงเวลาบ่ายต่อ บางวันอาจจะต้องทำงานจนมีดึก ถ้าไม่ทานอาหารกลางวันอาจจะไม่มีสมาธิทำงานหรือทำงานได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพไปจนกระทั่งถึงเวลาอาหารเย็นได้ คนในวัยทำงานจึงควรได้รับสารอาหารที่เหมาะสมกับเพศ อายุ และลักษณะของการทำงาน เพื่อให้มีสุขภาพดีไม่เสี่ยงต่อโรคโภชนาการ (กองโภชนาการ กรมอนามัย, 2549)

จังหวัดเชียงใหม่จัดได้ว่าเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวและคมนาคมที่สำคัญในภาคเหนือ ทำให้มีผู้คนจากที่ต่างๆ ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ตลอดเวลา เหตุผลหลักประการหนึ่งก็คือเพื่อมาประกอบอาชีพ เนื่องจากเชียงใหม่เป็นเมืองที่น่าอยู่ และมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และมีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ (มร. พิธิปไตย โบราณโก, 2551) ส่งผลให้ประชากรในวัยทำงานเพิ่มขึ้น จากสถิติพบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นจาก 63.80 คน/ตร.กม. ในปี 2530 เป็น 82.78 คน/ตร.กม. ในปี 2551 (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2551) โดยเฉพาะในอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีความหนาแน่นของประชากรสูงถึง 1,446 คน/ตร.กม. (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ, 2551) และมีจำนวนประชากรย้ายเข้ามาในอำเภอเมืองเชียงใหม่โดยเฉลี่ยสูงถึงปีละ 6,853 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2550)

การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจนั้นทำให้เกิดการแข่งขันทางด้านสินค้าและบริการกันรุนแรงขึ้น จากในอดีตร้านอาหารในเขตอำเภอเมือง เชียงใหม่ยังมีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่ก็จะเป็นร้านอาหารท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นร้านขนาดเล็ก ดำเนินกิจการในรูปแบบเจ้าของคนเดียว โดยคนท้องถิ่น (กานต์ชนิต วงศ์และหล้า, 2548) แต่ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีร้านต่างๆ เปิดขึ้นอีกมากมาย ทั้งที่เป็นร้านอาหารท้องถิ่นทั่วไปที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นเนื่องจากมีประชากรวัยทำงานเพิ่มมากขึ้น ร้านอาหารในห้างสรรพสินค้าที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนห้างสรรพสินค้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รวมไปถึงร้านอาหารต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นจากการรับวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามา เช่น อาหารญี่ปุ่น เกาหลี อิตาลี อเมริกา เป็นต้น และยังมีร้านอาหารที่เป็นแฟรนไชส์อีกหลายๆ แห่ง เช่น KFC หรือ The Pizza Company ประกอบกับการที่รายได้ของคนในวัยทำงานเพิ่มขึ้นจากการที่เศรษฐกิจขยายตัว ส่งผลให้ผู้บริโภคมีโอกาสทางเลือกในการบริโภคมากขึ้น และมีการแข่งขันสูงขึ้น (กานต์ชนิต วงศ์และหล้า, 2548)

การเข้ามาของธุรกิจร้านอาหารจากต่างประเทศ ร้านอาหารขนาดใหญ่ รวมทั้งการที่ร้านอาหารที่เป็นแฟรนไชส์เปิดตัวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อร้านอาหารท้องถิ่นที่เปิดทำการมาอยู่ก่อนแล้ว ดังเช่น ร้านใหม่ๆ เหล่านี้มีการตกแต่งร้านให้ดูสะอาด มีสถานที่บริเวณกว้างขวาง มีเมนูให้เลือกหลากหลาย อาหารมีการปรุงสุกสุกลักษณะ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2547) เพราะร้านขนาดใหญ่เหล่านี้จำเป็นต้องได้รับมาตรฐานร้านอาหารทั้ง 2 ด้านคือ ในด้านอาหารและด้านระบบการจัดการ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2547) ทำให้ร้านอาหารในท้องถิ่นจะต้องปรับกลยุทธ์ที่จะต่อสู้กับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อความอยู่รอดเช่น ต้องรู้จักนำระบบการบริหารจัดการเข้ามาใช้บริหารต้นทุนให้ได้ผลกำไรสูงสุด จะต้องมีทักษะในการจัดการขายให้เกิดยอดขายที่เพิ่มขึ้น การตกแต่งร้านให้ดูทันสมัย การจัดเมนูอาหาร การปรุงอาหารที่ถูกต้อง สุขอนามัย การต้อนรับลูกค้า การให้บริการ เป็นต้น (สุดสัปดาห์สาระ หนังสือพิมพ์แนวหน้า, 2549)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ร้านอาหารท้องถิ่นต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารกลางวันของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารท้องถิ่นจะได้เข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อที่จะสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ได้อย่างเหมาะสมและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้สนใจและต้องการทำธุรกิจร้านอาหารใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารกลางวันของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมือง เชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารกลางวันของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่
2. ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบธุรกิจสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

พฤติกรรมกรรมการบริโภค หมายถึง พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารกลางวันของประชากรวัยทำงานในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย ผู้บริโภคซื้ออะไร ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ ใครมีส่วนร่วมในการซื้อ ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด ผู้บริโภคซื้อที่ใด และผู้บริโภคซื้ออย่างไร

อาหารกลางวัน หมายถึง อาหารที่นิยมรับประทานในช่วงเวลากลางวันหรือช่วงพักกลางวัน ทั้งนี้ยังรวมไปถึงทางเลือกต่างๆ ในการบริโภคอาหารกลางวัน เช่น ประงจากที่บ้านแล้วห่อไปรับประทาน ซื้อจากร้านแล้วห่อไปทาน รับประทาน ณ ร้านอาหารของที่ทำงานจัดไว้ให้ ออกไปทานนอกที่ทำงาน สั่งจากข้างนอกเข้ามาทานที่ที่ทำงาน

ประชากรวัยทำงาน หมายถึง กลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 22-59 ปี ประกอบอาชีพข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน เจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และค้าขายรายย่อยหรือรับจ้างทั่วไป ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่